

KAMILA PRUCIA

kamilaprucia@gmail.com

*Wpływ trwałości projektów finansowych ze środków unijnych
na korekty finansowe*

Sustainability of Projects Financed from European Funds and the Risk of Imposing a Financial Correction

Słowa kluczowe: trwałość; korekta finansowa; projekt; fundusze Unii Europejskiej

Keywords: sustainability; financial correction; project; European Union funds

Kod JEL: O220; O200

Wstęp

Efektywna absorpcja przyznanych środków europejskich przyczynia się do rozwoju gospodarki kraju członkowskiego. Istotne zatem staje się określenie wskaźnika owej efektywności. Absorpcja oznacza zdolność o charakterze administracyjnym, strukturalnym i finansowym, która polega na przyswojeniu pomocy płynącej z zewnętrznych zasobów [Gorzelać, 2007, s. 205].

Wielokrotnie pojęcie zdolności absorpcyjnej jest rozumiane zbyt wąsko – w ujęciu wyłącznie administracyjnym. Skupia się ono na analizie, czy fundusze zostaną przyznane, następnie uruchomione i w końcowej fazie rozliczone. W rozumieniu efektywności istotny jest natomiast aspekt strukturalny, który polega na określeniu celowości wykorzystania pomocy finansowej [Hausner, 2000, s. 10]. Narzędziem, które umożliwi określenie owej celowości, jest ewaluacja. Istnieje pięć podstawowych kryteriów ewaluacji. Są to: zgodność, wydajność, skuteczność, użyteczność oraz trwałość, w ramach której stawiane są dwa zasadnicze pytania:

w jaki sposób rozwiązania dostarczone w ramach projektu funkcjonują w długim okresie i czy dzięki interwencji uruchomiono trwale mechanizmy pozytywnych zmian [Trocki, 2015, s. 285]. Ostatnie wymienione kryterium ewaluacji stanowi przedmiot opracowania.

Celem analizy jest określenie czynników wpływających na ryzyko zwrotu dotacji unijnej przez beneficjenta w okresie trwałości oraz wskazanie poziomu istotności zaistniałych uchybień, które rzutują na wysokość korekty finansowej. Zasadniczą tezę stanowi stwierdzenie, iż istnieje wiele nieprawidłowości występujących w okresie trwałości, związanych głównie z niedostateczną wiedzą i doświadczeniem beneficjentów.

Jako horyzont czasowy została wybrana perspektywa finansowa na lata 2007–2013 ze względu na dużą liczbę projektów, które weszły bądź, zgodnie z regułą „n+2”, wchodzi obecnie w okres trwałości. Cele zawarte w Narodowych Strategicznych Ramach Odniesienia dla okresu 2007–2013 były zrealizowane za pośrednictwem 16 regionalnych programów operacyjnych zarządzanych przez samorządy wojewódzkie oraz 6 programów operacyjnych zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego [Poździk, 2008, s. 79]. Analiza ryzyka niezachowania trwałości została dokonana ze szczególnym uwzględnieniem projektów dofinansowanych w ramach jednego z programów o zasięgu regionalnym – Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego.

1. Wymierzenie korekty finansowej w okresie trwałości – regulacje prawne

Korekta finansowa stanowi sankcję za wszelkie nieprawidłowości dokonane przez beneficjentów w zakresie realizacji projektów współfinansowanych ze środków funduszy Unii Europejskiej. Dokonując analizy pod kątem czynników stanowiących podstawę do jej wymierzenia, istotne staje się zdefiniowanie okresu trwałości projektu. Według art. 57 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. trwałość oznacza brak poddania projektu tzw. znaczącej modyfikacji, tj. 1a) zmianie mającej wpływ na charakter lub warunki jego realizacji lub 1b) powodującej uzyskanie nieuzasadnionej korzyści przez przedsiębiorstwo lub podmiot publiczny oraz 2a) wynikającej ze zmiany charakteru własności elementu infrastruktury albo 2b) zaprzestania działalności produkcyjnej.

W odniesieniu do przedstawionej definicji trwałości wielokrotnie kontrowersje budzi rozumienie uzyskania nieuzasadnionej korzyści. W 2011 r. firma Deloitte wykonała ekspertyzę zleconą przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, dotyczącą sposobu interpretowania nieuzasadnionej korzyści. Aby przesądzić o jej wystąpieniu, należy dokonać analizy z uwzględnieniem trzech etapów. Pierwszy z nich polega na zbadaniu, czy w ramach danej operacji nastąpiło zaprzestanie działalności produkcyjnej. Jeżeli okaże się, że zaprzestano produkcji w wyniku ogłoszenia upadłości, która nie wynikała z oszukańczego bankructwa, analizę należy zakończyć, ponie-

waż nie naruszono zasady trwałości operacji. Jeżeli nie zaprzestano działalności produkcyjnej, należy kontynuować analizę w zakresie zmiany charakteru własności elementu infrastruktury. Etap drugi polega na przeprowadzeniu analizy, czy zaprzestanie działalności produkcyjnej lub zmiana własności elementu infrastruktury wpływają na charakter i warunki realizacji operacji. W przypadku pozytywnej odpowiedzi stwierdza się naruszenie zasady trwałości. Negatywna odpowiedź wiąże się z przejściem do trzeciego etapu, który obejmuje analizę, czy zaangażowane strony odniosły korzyść – w przypadku pozytywnej odpowiedzi należy dokonać analizy, czy była ona uzasadniona. Przykładowo, biorąc pod uwagę sposób ustalania czynszu dzierżawnego, powinien on zostać oszacowany co najmniej na poziomie wartości rynkowej. Niższy poziom może skutkować wystąpieniem nieuzasadnionej korzyści dla dzierżawcy [Deloitte, 2011, s. 47].

Trwałość dotyczy jedynie projektów, które zostały zakończone rzeczowo, finansowo oraz poprawnie rozliczonych. Aby został spełniony trzeci z wymienionych warunków, powinna zostać dokonana ostatnia płatność na rzecz projektu lub powinien zostać zatwierdzony wniosek o płatność końcową (jeśli w projekcie nie była wypłacana płatność końcowa). Trwałość projektu musi zostać zachowana w okresie 3 lat w odniesieniu do sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw lub 5 lat w przypadku pozostałych podmiotów, licząc od dnia przekazania na rzecz projektu ostatniej płatności lub dnia, w którym został zatwierdzony ostatni wniosek o płatność [Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r.].

Według art. 98 rozporządzenia 1083/2006 w gestii państw członkowskich leży odpowiedzialność za monitorowanie nieprawidłowości. Działają one na podstawie dowodów zaistniałych zmian wpływających na charakter lub warunki wykonywania lub nadzorowania pomocy i dokonują wymaganych korekt finansowych. Korekta dokonywana przez państwo członkowskie polega na anulowaniu całości bądź części współfinansowania UE. Rozporządzenie 1083/2006 nie precyzuje szczegółowych zasad wymierzania korekt finansowych w związku z zaistniałymi nieprawidłowościami. Wskazuje jednak, iż środki uwolnione za pośrednictwem korekty mogły być ponownie wykorzystane przez państwo członkowskie do dnia 31 grudnia 2015 r. w ramach danego programu operacyjnego, lecz nie mogły zostać ponownie wydatkowane na przedsięwzięcie, w ramach którego naliczono korektę [Szewczak, 2011, s. 163].

Biorąc pod uwagę przepisy stosowane na gruncie prawa polskiego, należy stwierdzić, iż regulacje dotyczące wymierzania korekt finansowych zostały wprowadzone w chwili wejścia w życie ustawy z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych oraz Funduszu Spójności. Zapis dotyczący trwałości dotyczy kompetencji Instytucji Zarządzającej, w gestii której leży m.in. ustalanie oraz nakładanie korekt finansowych [Szewczak, 2011, s. 156–157].

W zakresie naliczenia korekty finansowej, spowodowanej naruszeniem prawa zamówień publicznych związanych z projektami współfinansowanymi ze środków

UE, należy podkreślić, iż szczegółowe kwestie zostały określone w załączniku do pisma Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 14 marca 2008 r. pt. „Wymierzanie korekt finansowych za naruszenia prawa zamówień publicznych związane z realizacją projektów współfinansowanych ze środków funduszy Unii Europejskiej” (znak: DWP-IV-079-32-GB/08). Dokument ten zawiera wytyczne dotyczące naruszeń w zakresie prawa wspólnotowego w dziedzinie zamówień publicznych oraz przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych, która wdraża prawo wspólnotowe [Szewczak, 2011, s. 157].

Ustalając wysokość korekty finansowej w związku z naruszeniem prawa unijnego w zakresie zamówień publicznych, należy rozważyć istotność naruszenia oraz skutki finansowe z tym związane. Wysokość korekty powinna być proporcjonalna do wysokości szkody, przy czym może być ustalona w dwojaki sposób: z zastosowaniem metody dyferencyjnej lub wskaźnikowej. Pierwsza wskazana metoda polega na porównaniu wysokości środków rzeczywiście wydatkowanych na sfinansowanie zamówienia po wystąpieniu naruszenia, ze stanem, jaki istniałby, gdyby ono nie wystąpiło (hipotetycznym). W sytuacji, gdy skutki finansowe przedmiotowego naruszenia są trudne do oszacowania ze względu na pośredni charakter lub rozproszenie, stosowana jest metoda wskaźnikowa. Wysokość korekty jest szacowana na podstawie iloczynu wskaźnika procentowego nałożonej korekty, wysokości wydatków kwalifikowanych oraz wskaźnika procentowego współfinansowania ze środków funduszy Unii Europejskiej [Szewczak, 2011, s. 161].

Ogólne zasady zarządzania środkami w ramach funduszy Unii Europejskiej zostały określone w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Zgodnie z art. 206 szczegółowe warunki rozliczania i wykorzystywania przyznanych środków pochodzących z budżetu UE określa umowa o dofinansowanie projektu zawarta z beneficjentem. Według art. 184 ust. 1 wydatki, które są związane z realizacją programów finansowanych z funduszy strukturalnych, są dokonywane zgodnie z procedurami określonymi w umowie międzynarodowej lub innymi procedurami obowiązującymi przy ich wykorzystaniu. Zgodnie z art. 207 ustawy podstawą do zwrotu dofinansowania wraz z kwotą należnych odsetek są: wykorzystanie niezgodne z przeznaczeniem, wykorzystanie z naruszeniem procedur obowiązujących przy wykorzystaniu, pobranie nienależnie lub w nadmiernej wysokości.

Ostatnim istotnym źródłem przepisów bezpośrednio określającym obowiązki beneficjentów jest umowa o dofinansowanie. Wydatki powinny być ponoszone z uwzględnieniem celowości, rzetelności, racjonalności i oszczędności. Istotny jest również wymóg ponoszenia wydatków zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, wytycznymi, zaleceniami i procedurami, które zostały przewidziane w ramach danego programu. Należy także podkreślić obowiązek, który bezpośrednio dotyczy okresu trwałości – beneficjent powinien dążyć do prawidłowej i terminowej realizacji projektu, która będzie umożliwiała osiągnięcie celów oraz wskaźników zakładanych we wniosku o dofinansowanie projektu [Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, 2015, s. 4].

Wielokrotnie w przypadku, gdy po stronie beneficjenta występują wątpliwości związane z interpretacją regulacji prawnych dotyczących trwałości, rekomendowane jest wystąpienie o opinię do instytucji udzielającej dofinansowania. W tym zakresie należy podkreślić, iż umowy o dofinansowanie regulują tryb informowania o zmianach w projekcie, niekiedy wskazując również na obowiązek ich zatwierdzenia. Należy zauważyć, iż wywiązanie się beneficjenta z obowiązku poinformowania o zmianie może przyczynić się do zminimalizowania ryzyka związanego z poddaniem znaczącej modyfikacji projektu, co jest równoznaczne z wymierzeniem korekty finansowej. Instytucja przekazująca środki ma obowiązek dokładnego przeanalizowania planowanej zmiany i poinformowania o ewentualnym naruszeniu zasady trwałości. Brak udzielenia informacji zwalnia beneficjenta z odpowiedzialności. Jako przykład należy przytoczyć orzeczenie SA w Warszawie, który stwierdził, że likwidacja przedsiębiorstwa po zakończeniu realizacji projektu i osiągnięciu wskaźników, o której planie beneficjent poinformował właściwą instytucję, przy braku informacji zwrotnej nie może stanowić podstawy do zwrotu dofinansowania [Brysiewicz, 2015].

2. Monitorowanie okresu trwałości – obowiązki sprawozdawcze

W celu określenia czynników wpływających na ryzyko zwrotu dotacji unijnej przez beneficjenta w okresie trwałości oraz wskazania poziomu istotności uchybień, które rzutują na wysokość korekty finansowej, należy dokonać dwójakiej analizy – obowiązków sprawozdawczych beneficjenta oraz bezpośrednich procedur kontroli przeprowadzanej w siedzibie beneficjenta.

Po zakończeniu realizacji projektu beneficjent zobowiązuje się do przekazywania informacji dotyczących projektu we wskazanym zakresie oraz do uczestnictwa w wywiadach, badaniach ewaluacyjnych, ankietach [Lech, Wszolek-Lech, 2012, s. 107]. Obowiązki beneficjenta w zakresie sprawozdawczości są określone w wytycznych dotyczących sprawozdawczości. Dla Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego obowiązującym dokumentem są Wytyczne Instytucji Zarządzającej MRPO w zakresie kontroli i monitorowania projektów.

Beneficjenci, którzy dokonali końcowego rozliczenia projektu, obligatoryjnie sporządzają i składają do Instytucji Zarządzającej sprawozdania w zakresie monitorowania projektu w okresie trwałości. Do 2015 r. beneficjent miał obowiązek złożenia sprawozdania w każdym roku do 31 marca. Nowe wytyczne wskazują, iż sprawozdanie jest sporządzane co najmniej dwa razy w okresie trwałości oraz wyłącznie po wezwaniu Instytucji Zarządzającej we wskazanym zakresie i terminie. Wybór konkretnego projektu jest uzależniony od indywidualnej analizy – rodzaju stwierdzonych problemów, zakresu ilości złożonych sprawozdań i zewnętrznych informacji dotyczących nieprawidłowości [Zarząd Województwa Małopolskiego, 2015, s. 16].

3. Główne źródła ryzyka zwrotu dotacji po zakończeniu realizacji projektu

Zmienne warunki realizacji projektu determinują ryzyko osiągnięcia celu wyznaczonego do osiągnięcia za pośrednictwem danego przedsięwzięcia. W odniesieniu do projektów ryzyko stanowi rodzaj niepewności, który polega na braku zgodności realizacji zadania z zaplanowanym budżetem i założeniami merytorycznymi [Domiter, Marciszewska, 2013, s. 100].

Narzędziem, które służy do wykrycia zaistniałych nieprawidłowości, jest audyt. Należy podkreślić, iż kontrola wykorzystania środków unijnych dotyczy instytucji na różnych szczeblach zarządzania – obejmuje instytucję płatniczą, zarządzającą, pośredniczącą i wdrażającą, czyli beneficjenta końcowego. Działania kontrolne w każdym wymiarze posiadają własną specyfikę [Piaszczyk, 2007, s. 11].

Dla analizy wybranego programu operacyjnego – Małopolskiego Regionalnego Programu, podstawowym dokumentem wyznaczającym zakres kontroli w okresie trwałości jest dokument „Wytyczne Instytucji Zarządzającej MRPO w zakresie kontroli i monitorowania projektów”. Zgodnie z jego założeniami beneficjent jest zobowiązany do poddania się kontroli w okresie trwałości projektu. Jej celem jest ocena zachowania trwałości projektów w rozumieniu art. 57 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006. Zakres kontroli potwierdza, czy [Zarząd Województwa Małopolskiego, 2015, s. 29–30]:

- nie nastąpiły zasadnicze modyfikacje,
- projekt jest zgodny z zawartą umową,
- cel projektu został zachowany,
- wypełniono obowiązki w zakresie promocji,
- system archiwizacji odpowiada wymogom,
- beneficjent wywiązał się z obowiązków kontrolnych,
- nie wystąpiły zmiany dotyczące kwalifikowalności podatku VAT,
- projekt generuje dochód.

Metodyka doboru próby projektów wytypowanych do kontroli w okresie trwałości została oparta o dwa czynniki ryzyka. Pierwszym z nich jest obszar tematyczny projektu, któremu przypisano wagę 50%. Instytucja Zarządzająca MRPO uznaje, że charakter merytoryczny projektu ma zasadniczy wpływ na utrzymanie jego trwałości. Wynika to z faktu, iż przykładowo efektywność projektów, za pośrednictwem których są realizowane cele, w dużym stopniu jest uzależniona od sytuacji zewnętrznej (np. do grupy tej są zaliczane cele kulturalne, związane z zatrudnieniem i edukacyjne). Drugim istotnym czynnikiem ryzyka jest wartość wydatków kwalifikowanych, któremu również nadano wagę 50%. O poziomie jego istotności świadczy fakt, iż w przypadku niezachowania trwałości w projektach o większej wartości straty finansowe są większe [Załącznik nr 2, s. 2–3].

W przypadku zdefiniowania znaczącej modyfikacji w projekcie wydatki z niej wynikające podlegają korekcie finansowej. W momencie naruszenia zasady trwałości jest stosowana korekta finansowa w odpowiedniej proporcji do charakteru i wagi

naruszenia – Instytucja Zarządzająca posiada kompetencje do uznania części wydatków za niekwalifikowalne [Zarząd Województwa Małopolskiego, 2015, s. 30].

Trwałość projektów współfinansowanych w ramach środków UE w zakresie wybranych Programów Operacyjnych została uczyniona przedmiotem analizy Najwyższej Izby Kontroli. W dokumencie wydanym 30 marca 2014 r. zawarto podsumowanie przebiegu kontroli dla trzech programów – Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego, Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego oraz Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego. Badaniami kontrolnymi został objęty okres od 1 stycznia 2007 do 30 listopada 2013 r. W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono, że w ramach trzech programów objętych kontrolą na ogół skutecznie wykrywano nieprawidłowości w ramach niezachowania trwałości [NIK, 2014, s. 9].

W ramach Małopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego kontroli zostało poddane Małopolskie Centrum Przedsiębiorczości wykonujące zadania Instytucji Pośredniczącej, które w latach 2010–2012 przeprowadziło łącznie 78 kontroli dotyczących trwałości realizowanych w ramach II osi MRPO. Do czasu zakończenia kontroli NIK ujawnionych zostało dziewięć przypadków naruszenia zasady trwałości, co skutkowało dla ośmiu beneficjentów naliczeniem korekty finansowej w łącznej wysokości 902,7 tys. zł. Przeprowadzona kontrola dowiodła, iż główną trudność w okresie trwałości sprawia beneficjentom mnogość regulacji prawnych [NIK, 2014, s. 26]. Wnioski pokontrolne w związku z uchybieniami, które wystąpiły w okresie trwałości, dotyczyły [NIK, 2014, s. 35]:

- realizacji w pełni wskaźników rezultatu projektu,
- podjęcia działań prowadzących do prawidłowego archiwizowania dokumentacji,
- stosowania właściwych narzędzi promocji projektu,
- przekazywania korekty sprawozdań z trwałości projektu.

Poza wymienionymi zaleceniami wskazanymi przez Najwyższą Izbę Kontroli w zakresie trwałości istotne staje się odniesienie do międzynarodowych rekomendacji. Doświadczenia innych krajów wskazują, iż dla projektów współfinansowanych ze środków publicznych dla wyeliminowania wystąpienia ryzyka zastosowanie ma metoda Earned Value. Jej podstawę stanowi wyznaczenie wartości uzyskanej (tj. Budget Cost of Work Performed – BCWP). Stanowi ona sumę planowanych budżetów wykonanych zadań. Wartość uzyskana poszczególnych zadań jest obliczana według następującego wzoru [Domiter, Marciszewska, 2013, s. 108–109]:

$$BCWP = BZ \times \%WZ$$

gdzie:

BZ – budżet zadania

% WZ – procent wykonania zadania

Metoda Earned Value skupia się na scaleniu zakresów prac, terminów, kosztów oraz systemu zarządzania, dostarczając przy tym spójnych i aktualnych danych.

Metoda ta po raz pierwszy została zastosowana na przełomie XIX i XX w. Odnosi się nie w bezpośrednim stopniu do trwałości, lecz do okresu realizacji projektu, który jednak rzutuje na trwałość.

Podsumowanie

Na państwach członkowskich Unii Europejskiej ciąży odpowiedzialność za zarządzanie programami operacyjnymi i ich kontrolowanie. W ich gestii leży zapobieganie nieprawidłowościom, ich wykrywanie i korygowanie oraz odzyskiwanie kwot nienależnie wypłaconych wraz z odsetkami [Filipek, 2009, s. 288–289].

W odniesieniu do perspektywy finansowej na lata 2007–2013 należy stwierdzić, iż regulacje prawne na szczeblu unijnym precyzują okres trwałości i obowiązki ciężące na kraju członkowskim, który otrzymał dofinansowanie. Trzeba jednak podkreślić, iż nie został określony szczegółowy sposób naliczania korekty finansowej. Środki uwolnione w wyniku jej naliczenia mogą być ponownie wykorzystane przez kraj członkowski w ramach danego programu operacyjnego oraz 7-letniej perspektywy finansowej.

Wyniki kontroli Najwyższej Izby Kontroli, przeprowadzonej dla trzech wybranych programów operacyjnych za okres 1 stycznia 2007 – 30 listopada 2013 r., potwierdziły tezę postawioną we wstępie opracowania. Istnieje wiele nieprawidłowości występujących w okresie trwałości po stronie beneficjentów, skutkujących wymierzeniem korekt finansowych.

Przedmiot analizy stanowił okres 2007–2013, lecz ze względu na obecną nową perspektywę 2014–2020 należy podkreślić, iż definicja trwałości uległa modyfikacji – została określona w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. Zgodnie z art. 71 rozporządzenia kraj członkowski dokonuje zwrotu wkładu z EFSI, jeżeli zajdzie jedna z następujących okoliczności:

- zaprzestanie działalności produkcyjnej lub przeniesienie jej poza obszar objęty programem,
- zmiana własności elementu infrastruktury, która daje przedsiębiorstwu lub podmiotowi publicznemu nienależne korzyści,
- istotna zmiana wpływająca na charakter operacji, jej cele lub warunki wdrażania, która mogłaby doprowadzić do naruszenia jej pierwotnych celów.

Sformułowane w artykule nieprawidłowości występujące w okresie trwałości w odniesieniu do poprzedniej perspektywy finansowej mogą stanowić źródło wniosków w odniesieniu do bardziej restrykcyjnej definicji trwałości, jaka została sformułowana dla nowej perspektywy finansowej na lata 2014–2020.

Bibliografia

- Brysiewicz K., *Change of control podmiotów realizujących projekty unijne a ryzyko zwrotu dofinansowania*, „Monitor Prawniczy” 2015, nr 10, <http://czasopisma.beck.pl/monitor-prawniczy/artukul/emchange-of-controlem-podmiotow-realizujacych-projekty-unijne-a-ryzyko-zwrotu-dofinansowania> [data dostępu: 20.02.2016].
- Deloitte, *Niezasadniona korzyść – definicja pojęcia na użytek systemu wdrażania EFRR i FS*, 2011, <http://docplayer.pl/2564614-Niezasadniona-korzysc-definicja-pojecia-na-usytek-systemu-wdrasania-efrr-i-fs.html> [data dostępu: 20.02.2016].
- Domiter M., Marciszewska A., *Zarządzanie projektami unijnymi. Teoria i praktyka*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2013.
- Filipek A., *Fundusze Unii Europejskiej. Komentarz do Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006. Perspektywa finansowa 2007–2013*, Placet, Warszawa 2009.
- Gorzela G., *Polska regionalna i lokalna w świetle badań EUROREGu*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2007.
- Hausner J., *Znaczenie funduszy pomocowych Unii Europejskiej dla Polski. Polityka strukturalna i fundusze przedakcesyjne*, Wydawnictwo Szkoły Głównej Handlowej, Warszawa 2000.
- Lech M., Wszolek-Lech D., *Instrukcja końcowego rozliczenia projektów inwestycyjnych realizowanych w ramach funduszy europejskich*, Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr, Gdańsk 2012.
- NIK, *Trwałość projektów współfinansowanych z funduszy strukturalnych na przykładzie wybranych Regionalnych Programów Operacyjnych*, 2014, <https://bip.nik.gov.pl/kontrola/P/13/196/LKR> [data dostępu: 20.02.2016].
- Piaszczyk A., *Audyt środków unijnych*, PWE, Warszawa 2007.
- Poźdźik R., *Fundusze unijne*, Wydawnictwo Verba, Lublin 2008.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. U. L 347, 20.12.2013).
- Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności (Dz. Urz. UE L 2006, nr 210 ze zm.).
- Szewczak M., *Finansowanie zadań administracji publicznej ze środków UE*, Wydawnictwo KUL, Lublin 2011.
- Trocki M., *Zarządzanie projektem europejskim*, PWE, Warszawa 2015.
- Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, *Spotkanie informacyjne – „Trwałość w projektach dofinansowanych ze środków MRPO”*, Kraków, 13.03.2015.
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2013, poz. 885 z późn. zm.).
- Załącznik nr 2 do Wytycznych Instytucji Zarządzającej MRPO w zakresie kontroli i monitorowania projektów – Metodyka doboru projektów do kontroli w okresie trwałości MRPO, www.fundusze20072013.malopolska.pl/mrpo/Documents/wytyczneIZ/wytyczne_kontrola/wytyczne_24022015/Metodyka_kontrola_w_okresie_trwalosci_24022015.pdf [data dostępu: 20.02.2016].
- Zarząd Województwa Małopolskiego, *Wytyczne Instytucji Zarządzającej MRPO w zakresie kontroli i monitorowania projektów*, Kraków 2015, www.fundusze20072013.malopolska.pl/mrpo/Documents/wytyczneIZ/wytyczne_kontrola/wytyczne_22122015/Wytyczne_IZ_MRPO_w_zakresie_kontroli_i_monitorowania_projektow_grudzien2015.pdf [data dostępu: 20.02.2016].

Sustainability of Projects Financed from European Funds and the Risk of Imposing a Financial Correction

The effective absorption of European funds, contributes to the development of the economy of a member state. This ability depends on the conditions of both the recipient and the institution transferring funds. The beneficiary effectiveness depends on its level of development, which determines the hierarchy of its needs and skills of own resources' accumulation, necessary co-financing. The institution transferring funds are decisive quality of the institutional system and the transparency regulations for EU assistance. The financial correction is a sanction for any irregularities made by the beneficiaries in the implementation of projects co-financed by European Union funds. The aim of the analysis is to determine the factors affecting the risk of repayment of the EU grant by the beneficiary during the permanence period, and to indicate the level of significance of occurred deficiencies that affect the amount of financial correction. The essential thesis is a statement that there are many irregularities in the shelf life associated mainly with insufficient knowledge and experience of the beneficiaries.

Wpływ trwałości projektów finansowych ze środków unijnych na korekty finansowe

Efektywna absorpcja przyznanych środków europejskich przyczynia się do rozwoju gospodarki kraju członkowskiego. Zdolność ta jest uzależniona od uwarunkowań zarówno beneficjenta, jak i instytucji przekazującej środki. Po stronie beneficjenta efektywność zależy od poziomu jego rozwoju, który wyznacza hierarchię jego potrzeb, oraz od umiejętności zgromadzenia środków własnych, niezbędnych przy współfinansowaniu. Po stronie instytucji przekazującej środki decydujące to jakość systemu instytucjonalnego i przejrzystość regulacji dotyczących pomocy unijnej. Korekta finansowa stanowi sankcję za wszelkie nieprawidłowości dokonane przez beneficjentów w zakresie realizacji projektów współfinansowanych ze środków funduszy Unii Europejskiej. Celem analizy jest określenie czynników wpływających na ryzyko zwrotu dotacji unijnej przez beneficjenta w okresie trwałości oraz wskazanie poziomu istotności zaistniałych uchybień, które rzutują na wysokość korekty finansowej. Zasadniczą tezę stanowi stwierdzenie, iż istnieje wiele nieprawidłowości występujących w okresie trwałości, związanych głównie z niedostateczną wiedzą i doświadczeniem beneficjentów.